

OSMANLI ŞAİRLERİNE GÖRE GENCELİ NİZÂMÎ

Abdullah AYDIN*

Öz

Türklerin İslamiyet'e geçmesiyle başlayan edebî geleneğe genel adıyla Divan Edebiyatı veya Klasik Türk Edebiyatı denilmektedir. Bu edebiyatın daha yaygın olduğu ve geliştiği dönem, Osmanlı hâkimiyeti zamanındadır. Bu sebeple Osmanlı Edebiyatı demek de doğru ve yerinde bir ifade olarak kabul görmektedir.

Hamse sahibi bir şair olarak Genceli Nizâmî, Osmanlı şairleri tarafından takip edilmiş, örnek alınmıştır. Edebî bir iddiası olan şairler kendilerini Genceli Nizâmî ile kıyaslamışlardır. Bu karşılaştırmalarda Genceli Nizâmî'ye nazaran kendilerini çoğu zaman aynı seviyede, bazen yukarıda görmüşlerdir. Büyük bir Türk şairi olması yönüyle Genceli Nizâmî'yi kendilerinden daha üstün görüp, onun açtığı edebî yolda eser vermeyi vazife edinen şairlerin varlığı da görülmektedir.

Bu makalede Osmanlı şairlerinin kendileri ile Genceli Nizâmî arasında yaptıkları karşılaştırmalar ve etkilenme yönleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Klasik Edebiyat, Divan Şiiri, Osmanlı Edebiyatı, Gencevî, Genceli Nizâmî.*

Genceli Nizami According To Ottoman Poets

Abstract

The literary tradition that started at when Turkish people accept İslam is called Divan literature or classic Turkish literature. The period this literature gets prevalent and develop is the time of Ottoman domination. For this reason, the term Ottoman literature is also accepted as a correct and appropriate expression.

Geliş Tarihi: 19 Ağustos 2022 - Kabul Tarihi: 8 Aralık 2022.

Atıf Bilgisi: Abdullah Aydın, "Osmanlı Şairlerine Göre Genceli Nizâmî", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt 132, Sayı 261, İstanbul 2022, s. 253-266, doi: 10.55773/tda.1164327.

* Prof. Dr. Kastamonu Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm, Kastamonu-Türkiye, divansiiiri@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8307-0332.

Genceli Nizâmî, who has “hamse”, has been followed and has been took as an example by Ottoman poets. Poets, who has literary claim, have compared themselves with Genceli Nizâmî. In this comparison they mostly have seen themselves at equal or higher level. There are also some poets who see Genceli Nizâmî at a higher level than themselves and try to produce works like him.

In this study, the comparisons between the Ottoman poets and Genceli Nizâmî and the aspects of their influence are emphasized.

Keywords: *Classical Literature, Divan Poetry, Ottoman Literature, Gencevî, Genceli Nizâmî.*

Giriş

Türklerin İslâmiyet’e geçişiyle başlayan edebî birikim genellikle Divan Edebiyatı olarak adlandırılmaktadır. Bu isimlendirmede seçme şiiirlerin bir araya getirilmesiyle oluşan esere divan denilmesi etkili olmuştur. Diğer taraftan Eski Türk Edebiyatı, Klasik Türk Edebiyatı, İslâmî Türk Edebiyatı gibi isimler de edebiyat tarihlerinde kullanılmaktadır.¹ Bahsedilen edebî dönemin büyük bir kısmı Osmanlı Devleti egemenliği altında geçtiği için edebiyata Osmanlı Edebiyatı, şairlere de Osmanlı şairleri demek daha uygun görülmektedir.²

Osmanlı sınırları içerisinde güçlü bir edebiyat meydana gelmiş, bir zamanlar etkisinde kaldıkları Fars Edebiyatından daha üstün eserler kaleme alınmıştır. Osmanlı Edebiyatının bu yükseliş serüveninde Ali Şir Nevâyî’nin Ahmet Paşa’ya gönderdiği aktarılan otuz üç gazelin katkısı büyüktür.³ Uzaktan eğitimin eski bir örneği sayılabilecek bu durum Osmanlı sınırlarının doğusundaki Türk Edebiyatları ile irtibatın devam ettiğini göstermektedir. Sonraki zamanlarda da karşılıklı etkileşim süregelmiştir (Kurnaz 1999). Osmanlı şairlerine olumlu yönde çok etkisi olan Türk şairlerden birisi de Genceli Nizâmî’dir.

Genceli Nizâmî veya Nizâmî-i Gencevî künyesiyle bilinen şairin hayatına dair bilinenler çok sınırlıdır. İslam Ansiklopedisinde kısaca şöyle tanıtılmıştır:

“Genel kanaat 535-540 (1141-1145) yılları arasında dünyaya geldiği yönündedir. UNESCO, 1141 tarihini esas kabul ederek şairin doğumunun 850. yılına rastlayan 1991 yılını Nizâmî yılı ilân etmiştir. Türk bir baba ile Kürt bir annenin çocuğu olup bazı kaynaklarda doğum yerinin Kum ve Tefreş olduğu belirtilirse de babasının Gence’ye gelip yerleştiği ve Nizâmî’nin orada doğduğu kabul edilmektedir. Gence’de iyi bir eğitim gördüğü, dil ve edebiyat yanında astronomi, felsefe, coğrafya, tıp ve matematik okuduğu, müziğe ilgi duyduğu, Farsça ve Arapça’dan başka Pehlevîce, Süryânîce, İbrânîce, Ermenice ve Gürcüce gibi dilleri de öğrendiği anlaşılmaktadır.”⁴

¹ Ömer Faruk Akün, “Divan Edebiyatı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul, 1994, s. 389.

² Ahmet Atilla Şentürk, *Osmanlı Şiir Antolojisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2004, s. XII.

³ İbrahim Ktuluk, *Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-Şuarâ*, C. 1, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989, s. 135.

⁴ Mehmet Kanar, “Nizâmî-i Gencevî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 33, İstanbul, 2007, s. 183.

Genceli Nizâmî, altmışlı yaşlarında Gence’de vefat etmiştir. Vefat tarihinin 597/1201 - 611/ 1214 yılları arasında olduğu tahmin edilmektedir. Şairin şiirleri Gencine-i Gencevî adıyla bir araya toplanmıştır. Ayrıca şaire Türk edebiyatında haklı bir ün kazandıran hamsesi vardır. Hamsesi şu mesnevilerden teşekkül etmektedir: Mahzen’ül- Esrâr, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, Heft Peyker (Behrâmnâme), İskendernâme.⁵

Genceli Nizâmî, Osmanlı şairleri tarafından özellikle hamse şairi olması yönüyle takip edilmiştir.

Klasik Türk Edebiyatında gazel diğer nazım şekillerine göre ön planda tutulmuştur. Söz konusu edebiyatın bir diğer adının Divan Edebiyatı olmasında da gazelin ön planda olması etkili olmuştur. Zira bir esere divan denilebilmesi için gazeller bölümünün olması şarttır. Sadece gazeliyat bölümünden oluşan bir eser yine divan olarak kabul edilmektedir.⁶ Ali Şîr Nevâyî, divan için gazelin önemine şöyle değinmektedir: “*Dîvân tapılğay kim anda ma’rifet-âmîz gazel tapılmağay ve gazel bolğay kim anda mev’izet-engîz bir beyt bolmağay mundak dîvân bititse hod asru bî-hûde zahmet ve zâyî’i meşakkat tartılğan bolğay. / Divan tertip edildiğinde onda arifane gazel bulunmasa ve bir gazelde nasihatvari bir beyit olmasa ve divan böylece yazılsa ancak beyhude zahmet ve boşa emek sarfedilmiş olur.*”⁷

Divan şiirinde ön planda gazel nazım şeklinin muhtevasında genellikle aşk konusu işlenmektedir. Âşık, sevgili ve rakip tiplerinin ön planda olduğu aşk konusunda divan şairi âşığın tarafını tutmakta, kendini âşıkla özdeşleştirmektedir. Kendini âşık rolüyle şiirine dâhil şair, aşk sahasındaki konumu üzerine değerlendirmeler yapmaktadır. Bu değerlendirmelerde kıyaslama ölçüsü ise genel kültürel birikime mâl olmuş Mecnun, Ferhat ve Kerem gibi büyük aşk kahramanlarıdır. Özellikle Mecnun üzerinden yapılan üstünlük iddiaları dikkat çekici boyuttadır.⁸

Divan şairleri, âşıklık bakımından kendilerini aşağı, eşit veya daha üstün seviyede konumlandırmışlardır:

Biz kim hatîb-i minber-i dâra cemâ’atiz
Mecnûn olur namâz u niyâza imâmımız / Gâlib⁹

Biz ki (aşk) mekânının minberindeki hatibe cemaatiz, (ona uymuşuz). (Bu mekândaki) ibadet ve dualarımızda Mecnun imamımız olur.

Nice yıldur deşt-i gamdur cân-ı mahzûnun yiri
Ey saçı Leylâ virildi bana Mecnûnun yiri / Bâkî¹⁰

⁵ Kanar, “a.g.m.”, s. 184.

⁶ Abdullah Aydın, “Divan Şairlerine Göre Divan”, *Klasik Türk Edebiyatının Ses ve Anlam Dünyası Sempozyumu -Haluk İPEKTEN Anısına-*, 10-11 Ekim 2019, Düzce Üniversitesi Yayınları, Düzce, 2020, s. 467.

⁷ Tahir Üzgör, *Türkçe Dîvân Dibâceleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990, s. 78-79.

⁸ Kaplan Üstüner, “Divan Şairlerinin Mecnun’a Üstünlük İddiaları”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 15, Mayıs 2007, s. 151-164.

⁹ Muhsin Kalkışım, Şeyh Gâlib Divânı, Akçağ Yayınları, Ankara 1994, s. 138.

¹⁰ Sabahattin Küçük, *Bâkî Divânı Tenkitli Basım*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994, s. 439.

Hüzünlü gönlümün yeri nice yıldan beri tasa çölüdür. Ey saçı Leyla(nın saçı gibi olan sevgili), Mecnun'un yeri/makamı bana verildi.

Bende Mecnûn'dan füzûn âşıklık isti'dâdı var
Âşık-ı sâdik benim Mecnûn'un ancak adı var / Fuzûlî¹¹

Bende Mecnun'dan daha fazla âşıklık yeteneği var. Gerçek âşık benim Mecnun'un sadece adı var.

Divan şairlerinin aşk kahramanlarıyla yaptıkları söz konusu kıyaslamalar, şairlerin kendi aralarında da görülmektedir. Bu yazıda Osmanlı şairleri tarafından Genceli Nizâmî'yle kendileri arasındaki karşılaştırmalar incelenecek, şairlerin Genceli Nizâmî'ye dair görüşleri paylaşılacaktır.

1. Şairler Tarafından Genceli Nizâmî'ye Dair Bilgi Verilmesi

1.1. Üstat Şair

Osmanlı şairleri, Genceli Nizâmî'yi öncelikle edebî otorite olarak görmüşlerdir. Kendi şiirlerinin edebî değerini ifade ederken Nizâmî'ye atıfta bulunmuşlardır. "Benim şiirimi görseydi takdir edip beğenirdi, benim şairliğimi tasdik ederdi." manasında beyitler kaleme almışlardır:

Nizâmî görse bu ebyât-ı pencî
Deye idi Zâtî'yâ pençen burılmaz / Zâtî¹²

Bu beş beyti(ni) Nizâmî görseydi, ey Zâtî (senin) pençen/ bileğin bükülmez derdi.

Vir nazmuma silk-i intizâmı
Tahsîn ide tab'uma Nizâmî / Yârî¹³

Şiirime düzenlilik yolu/ üslubu ver. (Tâ ki) Nizâmî, şairlik yeteneğimi beğenip alkışlaya.

Nazmiyâ Gence Nizâmîsi göreydi nazmun
Tab'-ıla genc-i dür-i nazmdurur dirdi sana / Nazmî¹⁴

Ey Nazmî! Genceli Nizâmî şiirini gör(s)eydi, sana yetenek bakımından şiir incilerinin hazinesi derdi.

Dürr-i nazm-ı Ferîdî'yi ider tahsîn suhan-sencân
Gerek Husrev-terâzu-dâr-ı şî'ri ger Nizâmîdür / Ferîdî¹⁵

Gerek iyi şiir tartan Hüsrev gerekse Nizâmî (gibi) güzel söz sahipleri Ferîdî'nin şiir incilerini güzel bulup alkışlar.

¹¹ Kenan Akyüz v.d., *Fuzûlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000, s. 167.

¹² Ali Nihat Tarlan, *Zâtî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı*, C. II, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1970, s. 13.

¹³ Nurgül Karayazı, *Ahmed Yârî (17 yy.)*, *Yârî Divânı (İnceleme-Metin- Tıpkıbasım)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 220.

¹⁴ Sibel Üst, *Edimli Nazmî Divânı (İnceleme-Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2012, s. 329.

¹⁵ Mohamed L. Awad İbrahim, *Ferîdî ve Divânı (İnceleme-Metin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2010, s. 18.

Söze şol veche virdüm intizâmı
Pesend iderdi görse ger Nizâmî / Firâkî¹⁶
Söze/ *şiire öyle (bir) düzen verdim (ki) Nizâmî eğer görse(ydi), beğenirdi.*

Osmanlı şairleri edebî bir konuda kararsız kaldıklarında veya bir hüküm vermeleri gerektiğinde Genceli Nizâmî'ye müracaat etmişlerdir. Tercüme faaliyetlerinin gerekliliğine ve şiirin konumuna dair aşağıdaki beyitlerde görüldüğü üzere Nizâmî yaptıkları örnek alınan bir üstattır:

İlla ki düşer gehî zarûrî
Bu nazımda tercüme umûmî

Niyçün kim Nizâmî-i suhanver
Güftar-ı Arab'dan almış ekser / Halife¹⁷
Bu şiir (sahasın)da herkes bazen tercüme (yapmaya) illa ki mecbur olur. Nitekim söz ustası genel (de) Arapça'dan çoğunlukla (tercüme yapmış)/ almıştır.

Nizâmî hamsesinde bâ-sarâhat
Demişdir şi'r için cüz'-i nübüvvet / Vehbî¹⁸
Nizâmî, hamsesinde şiirin nebülük(ten) bir parça olduğunu açık bir şekilde söylemiştir.

Şairler bazen de şiirlerinde dile getirdikleri bir düşünceye anlam bakımında güç kazandırmak için Nizâmî'den alıntı yapmaktadırlar:

Tiz irişmek hatar imiş gence
Hoş dimişdür Nizâmî-i Gence

Devlet ân bih ki üft ü hiz buved
Devlet-i tiz rustahîz buved / Sırrî¹⁹
Hazineye kolay ulaşmak tehlikeliymiş, (bu konuda) Genceli Nizâmî güzel demiştir: Mutluluk düşe kalka (zamanla) olur. Çabuk (gelen) mutluluk (ise) kıyamet gününde olur.

Ne hoş dimişdür ol şeyh-i İlâhî
Nizâmî ya'nî mülk-i nazm şâhı

Eger sad-sâl mânî-ver yekî rûz
Be-bâyed refet ez in kâh-ı dil-efrûz / Firâkî²⁰

O, Allah'a tabi olan üstat yani söz ülkesinin sultanı Nizâmî ne güzel demiştir: Yüz yıl bile yaşasan bir gün gibidir. Gönül yakan bu yerden/dünyadan gitmen iyi olur.

¹⁶ Asuman Bayram, *Firakî, Husrev ü Şîrin*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2017, s. 199.

¹⁷ Güneş Ekmekçi, *XVI. Yüzyıl Diyarbakır Şairleri*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2008, s. 58.

¹⁸ Ahmet Yenikale, *Sünbül-zâde Vehbî Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Kahramanmaraş, 2012, s. 59.

¹⁹ İsmail Hakkı Aksoyak, *Üsküdarlı Sırrî, Hikâye-i Garibü'l-Âsar*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2017, s. 54.

²⁰ Bayram, *a.g.e.*, s. 197.

1.2. Büyük Şairler Silsilesi

Osmanlı şairleri, edebî hayata halef selef düşüncesiyle yaklaşmışlardır. Kudemayı yani önceki şairleri örnek almışlar, edebiyata katkılarını hayırla yâd etmişlerdir. Kültür ve medeniyetin edebiyat dünyasına aktarımına hizmet etmiş şairleri edebî bir silsile olarak zikretmişlerdir. Bu silsilede yer alan şairler, farklılık göstermekle beraber genellikle Attâr, Mevlânâ, Câmî, Fuzûlî, Bâkî ve Nâbî gibi meşhur kişilerdir. Edebî silsile içinde zikredilen şairlerden biri de Genceli Nizâmî'dir:

Hâmisi Hâce Nizâmî Gence'dür

Kim pür itdi nazm ile beş gence dür / Atâ²¹

(Onun) koruyup gözeteni Genceli Nizâmî'dir. (Bu sayede) ki hamsesini şiir inci(teriy)le doldurdu.

Gencevî itdi bu genci peydâ

Her iki mısra'ı şimşir-nümâ / Atâyî²²

Bu hazineyi/hamseyi Genceli (Nizâmî) ortaya çıkardı. Her iki mısraı kılıç gibidir.

Nazma virmişdür Nizâmî intizâm

Hamseyi elden düşürmezler müdâm / Nihâli²³

Şiire düzeni Nizâmî vermiştir. (Onu takip edenler) hamse(si)ni daima elde taşırlar.

Tutdı nice yıl âlemi nazm ile Nizâmî

Söz riştesine düzdi nice gevher-i yek-tâ / Süheylî²⁴

Uzun bir zaman (edebiyat) dünyasına şiirleriyle Nizâmî hükmetti. (O) şiir tespiline nice eşsiz mücevherler dizdi.

2. Şairlerin Kendilerini Genceli Nizâmî ile Kıyaslamaları

2.1. Genceli Nizâmî'yi Üstün Görmek

Osmanlı şairleri, yukarıda belirtildiği üzere Genceli Nizâmî'yi üstat şair olarak görmüşler, onların etkilerinde kalmışlardır. Özellikle fahriyelerinde yani kendi şairliklerinden bahsettikleri şiirlerinde ise bir eleştirmen edasıyla başka şairlerden söz ederler. Kendileriyle kıyasladıkları şairlerden biri de Nizâmî'dir. Az örneği olmakla beraber Nizâmî'yi kendilerinden üstün görmüşlerdir.

Güzel bir eser ortaya koyabilmek için Nizâmî'nin ruhaniyetinden yardım istemişler, onun büyüklüğünü ikrar etmişlerdir.

²¹ İsmail Hakkı Aksoyak, *Ahmed-i Yesevî'nin Rumelili Bir Takipçisi Üsküplü Atâ, Tuhfetü'l-Uşşâk*, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2006, s. 252.

²² Muhammet Yelten, *Nev'izade Atayî, Sohbetü'l-Ebkar*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, (Tarihsiz), s. 23.

²³ Yusuf Babür, *Nihâli, Fethiyye-i Yemen Mesnevîsi (Giriş- İnceleme- Transkripsiyonlu Metin-Dil İç Çeviri ve Tıpkıbasım)*, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi: Erzincan, 2016, s. 409.

²⁴ M. Esat Harmanlı, *Süheylî Ahmed bin Hemdem Kethudâ- Divân*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007, s. 159.

Le'âl-i nazm-ı girân-kadri zib-i gûş-ı hayâl
Nizâmî olsa aceb midür âferin-hânı / Sâkıb²⁵

(Onun) değerli şiir incileri, hayal kulağı(nun) süsü(dür). (Ona) âferin diyen Nizâmî olsa şaşılmaz.

Üçün dahı yaz hamseyi kıl tamâm
Nizâmî gibi tâ olasıñ be-nâm / Behiştî²⁶

(Eserlerden) üçünü daha yaz ve hamseyi tamamla. Ta (ki) Nizâmî gibi meşhur olasıñ.

2.2. Genceli Nizâmî ile Eşit Seviyede Olmak

Osmanlı şairlerinin kendilerini önceki büyük şairlerle karşılaştırmalarının da eşit seviyede oldukları iddiası daha çok görülmektedir. Üstat kabul ettiği şairlerin büyüklüğünü ifade ettikten sonra kendilerinin de aynı derecede yetenekli bir şair olduklarını iddia ederler. Genceli Nizâmî'yle ilgili olarak da aynı bakış açısı devam ettirilmiştir.

Ol cihetden kim Necâtiye atâydür kemâl
Nazm içinde mâhir olmışdur Nizâmîler gibi / Necâti²⁷

Olgunluk Necâti'ye bahşedilmiştir. O sebeple ki şiir sahasında Nizâmîler gibi yeteneklidir.

Olduğumçün ben Nizâmî gibi bir sâhib-suhan
Şah Tuğrul bin Kızıl Arslana benzettim seni / Hayâlî²⁸

Ben Nizâmî gibi bir söz ustası olduğum için seni (de) Şah Tuğrul oğlu Kızıl Arslan'a benzettim.

Bu fende Nizâmî-yi devrem hemân
Bana pîr olan-durur râh-dân / Behiştî²⁹

Bu (şiir) ilminde bu zamanın Nizâmî'si benim. Böylece bana üstat olan yol verir.

Budur peyveste bu gönlüm merâmı
K'olam hem-Pençe-i Genc-i Nizâmî / Celilî³⁰

Bu gönlümüm isteği daima budur ki Nizâmî'nin hamsesine eş (bir eser yazan şair) olayım.

Gencevî olan Nizâmî genc-i nazmun mâliki
Nazmla sensin bugün hakkâ budur kim Nazmiyâ / Nazmî³¹

²⁵ Mehmet Kırbıyık, *Kâtib-zâde Sâkıb Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2010, s. 117.

²⁶ Bünyamin Ayçiçeği, *Behiştî Ahmed, İskender-nâme*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2018, s. 435.

²⁷ Ali Nihat Tarlan, *Necati Beg Divanı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1997, s. 233.

²⁸ Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1992, s. 299.

²⁹ Ayçiçeği, *a.g.e.*, s. 452.

³⁰ Şevkiye Kazan, "Hâmidî-zâde Celilî ve Gazelleri", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, S. 2/4, Fall, 2007, s. 476-477.

³¹ Üst, *a.g.e.*, s. 215.

Genceli olan Nizâmî şiir hazinesinin sahibidir. *Ey Nazmî! Doğrusu budur ki şiir(ler)inle bugün (söz sahibi) sensin.*

Nizâmîsi benem Hâkânîyâ ma'mûre-i nazmun
Diyâr-ı gamda gûyâ künc-i uzlet küncüm olmuştur / Hakânî³²

*Ey Hakânî! Şiir şehrinin Nizâmî'si benim. Dert tasa meydanında sanki yal-
nızlık köşesi mekânım olmuştur.*

Virdi nazmun ukûd-ı nazma nizâm
Ben Nizâmî-i nazm-sencânem / Yârî³³

Şiirin/ şiirim, şiir kurallarına düzen getirmiştir. Ben şiir değerlendirmesi yapan Nizâmî (gibi)yim.

Divan şairleri özellikle hamse yazımı konusunda kıyaslama yaparak, kendi değerlerini ifade etmişler, meydan okumuşlardır.

Şükr eyle ki ehl ü nüktedânsun
Devründe Nizâmî-i zamânsun

Çün urdun elüni Penc-gence
Husrev tutamaz senünle pençe / Muîdî³⁴

Şükret ki yetenekli ve zarıfsin. *(Yaşadığın) devrinde zamanın Nizâmî'sisin. Çün(ki) elini (Nizâmî'nin) hamsesine attın/ hamse yazdın. Hüsrev seninle boy ölçüşemez.*

Beliğâ âferin kim penc beyt-i pâk ile tab'un
Nizâmînün sunar bî-bâk genc-i pencine pençe / Belîğ³⁵

Ey Belîğ! Aferin ki temiz beş beyit ile şairlik yeteneğin korkusuzca Nizâmî'nin hamsesine el atar.

1.1.Kendilerini Genceli Nizâmî'den Üstün Görmek

Fahriye, divan şiirinde terim olarak bir nazım türüdür. "Şair, kendi sanatıyla diğer şairlerin sanatkarlığını karşılaştırır, sahip olduğu yüksek sanat gücünü, kendi fazileti ve üstünlüğünü savunur."³⁶ Şairin kendi ahlaki veya fiziki üstünlüğünü değil edebî üstünlüğünü iddia etmesi hususuna dikkat edilmesi gerekmektedir.

Osmanlı şairleri kendileri ile Genceli Nizâmî arasında karşılaştırmalar yaparken fahriyeye yer vermişler, kendi üstünlüklerini iddia etmişlerdir.

³² Abdülkerim Gülhan, *Hakânî Mehmet Bey Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divânının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1996, s. 249.

³³ Karayazı, a.g.e., s. 220.

³⁴ Rıdvan Canım, *Latîfi Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2000, s. 504.

³⁵ Gamze Demirel, *18. Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Divânı: İnceleme- Tenkitli Metin- Tah-
lil*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Elazığ 2005, s. 123.

³⁶ Metin Akkuş, *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası: Edebi Türler ve Tarzlar*, Fenomen Yayınları, Erzurum, 2007, s. 65.

Etmemiştir bu kumâş ile edâ-yı maksûd
Ne Nizamî-i sühan-senc ü ne Firdevsî-zad / Gâlib³⁷
*Ne söz ustası Nizâmî ne (de)doğuştan yetenekli Firdevsî böyle bir (şair)
kumaşı ile amacını dile getirememiştir.*

Ben olmadım ol gürûha pey-rev
Uymuş belî Gencevî'ye Husrev / Gâlib³⁸
*Evet/ doğrusu Hüsrev Genceli (Nizâmî'ye) uymuş. (Ama) ben (başkasını
taklit eden) o gruba uymadım.*

Hatâdır fikrime nisbet ile endîşe-i Sâ'ib
Hacâlet-bahş olur nazmım Nizâmî-i sühan-dâna / Vehbî³⁹
*Sâib'in düşüncesi benim fikirlerime nazaran yanlıştır. Şiirlerim söz usta-
sı Nizâmî'ye utanma sebebi olur, (ben ondan daha güzel yazarm).*

Adil-i hamsesidir penc-beyt bir gazelim
Bu müdde'âmı Nizâmî de eylemez inkâr / Vehbî⁴⁰
*Beş beyitlik bir gazelim, hamsesine eş değerdedir. Bu iddiamı (hayatta
olsa) Nizâmî de inkar edemez(di).*

Nizâmî Hamsesi kim pençe-i pülâd-ı nürümdür
Yorulmadı niçe Dehlî vü Câmî'den emân buldı / Atâyî⁴¹
*Nizâmî'nin hamsesi ki çelikten boyunduruğum altındadır. (Şairliğim)
nice Dehlî ve Câmî'den ilham aldı, yorulmadı.*

Divan şairlerinin hamse sahibi olması yönüyle Genceli Nizâmî'ye üs-
tünlük iddialarına, on altıncı asır tezkire yazarı Lâtîfi de değinmiştir. Lâtîfi
iki mısra şiir yazabilenler şairlik iddiasında bulunur, beş beyti olanlar
Nizâmî'yle boy ölçüşmeye kalkarlar demektedir: "... iki mısra'a kâdir olan-
lar mübdî' ü mâhir geçinüp ve beş beyte mâlik olanlar cevâb-ı Penc-gence
kasd idüp sâhib-i hamse ile hem-pençe dirilürler"⁴². Lâtîfi'nin ifade ettiği
üzere genellikle beş beyit ve hamse merkezli kıyaslamalar yapıldığı gö-
rülmemektedir. Bu karşılaştırmayı yapanlar arasında büyük şairler de yer
almaktadır.

Nizami Hamsesi ile bir peleng-i kûh-ı nazm idi
Bu gün beş beyt ile Zâtî biz anun pençesin burduk / Zâtî⁴³
*Nizâmî hamsesi ile şiir dağının kaplanı idi. (Ey) Zâtî! Bugün beş beyit(lik
bir gazel) ile onun pençesini bükük.*

³⁷ Kalkışım, a.g.e., s. 163.

³⁸ Abdülbaki Gölpinarlı, *Şeyh Galib, Hüsn ü Aşk*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2019, s. 144.

³⁹ Yenikale, a.g.e., s. 103.

⁴⁰ Yenikale, a.g.e., s. 273.

⁴¹ Saadet Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Malatya, 1994, s. 13.

⁴² Canım, a.g.e., s. 95.

⁴³ Tarlan, a.g.e., 1970, s. 151.

Kalısar Çâkeri bu penç bitigün
Nizâmî Genc'i gibi senden âsâr / Çâkerî⁴⁴
(Ey) Çâkerî! Nizâmî'nin hamsesi gibi senden eserler (olarak) bu beş şiirin kalacaktır.

Olup her beyt bir gencine Nehci
Nizâmî Hamsesi oldu bu beş genc / Nehci⁴⁵
(Ey) Nehci! Bu beş defîne(nin) her beyti bir hazine olup Nizâmî'nin hamsesi (gibi) oldu.

Diye Nizâmî-i hamse el arkası yerde
Bu beş beytim için Servet olsa penc-â-penc / Servet⁴⁶
Bu beş beyit(lik şiir)im için hamse (sahibi) Nizâmî elini arkasına atarak beş beşlik servet (bu olsa gerek) diye.

3. Başka Şairler Tarafından Genceli Nizâmî ile Kıyaslanmak

Genceli Nizâmî ile karşılaştırmalarda farklı bir ifade tarzı da üçüncü bir tarafın müdahil olması şeklindedir. Başka bir şair veya edebî otorite methetmek istedikleri herhangi bir şairi büyük şairlerle kıyaslama yoluna gitmişlerdir. Böylece beğendikleri şairi ön plana çıkarmışlardır.

Üçüncü tarafın dâhil olmasıyla yapılan kıyaslamalarda da seviye bakımından eşitlik veya söz konusu şairin üstünlüğü dile getirilmektedir.

Kemâl ehli görüp hayâlât-ı nazmun
Didiler olupdur Nizâmîye hem-ser / Rahmî⁴⁷
Şairler şiirlerimdeki hayalleri görüp, Nizâmî'ye eş değerdedir dediler.
Rahmiyâ nazm-ı Nizâmîye müşâbih dir idi
Güş-ı Selmâna irişse kelimât-ı hasenüm / Rahmî⁴⁸
Ey Rahmî! Güzel sözlerim Selman'a ulaşıydı, Nizâmî'nin şiirine benziyor dirdi.

O üstâd-ı Nizâmî ihtirâ'a Husrev-i sâni
Aceb mi dinse şirinkâri-i nazm-ı dil-ârâda / Âsım⁴⁹
O, Nizâmî yaratılışlı üstada, gönül süsleyici şiir işçiliğinde ikinci Hüsrev dilsen mi şaşılır mı?

Nizâmî dahı olsa zinde eger
Hasanoğlu andan olur mu'teber / Behiştî⁵⁰
Eğer Nizâmî bile hayatta olsa(ydı), Hasanoğlu ondan daha itibarlı olurdu.

⁴⁴ Hatice Aynur, 15. yy. Şairi Çâkerî ve Dîvânı, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1999, s. 92.

⁴⁵ Üzeyir Aslan, XVII. Yüzyıl Şairi Besnili Nehcî Dede (1616-1680?) ve Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2012, s. 29.

⁴⁶ Fatih Mehmet Özdemir, Servet Dîvânı (İnceleme-Metin), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015, s. 319.

⁴⁷ Mustafa Erdoğan, Bursalı Rahmî ve Dîvânı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2011, s. 186.

⁴⁸ Erdoğan, a.g.e., s. 344.

⁴⁹ Orhan Kurtoglu, Bosnalı Âsım Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin), Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2018, s. 142.

⁵⁰ Ayçiçeği, a.g.e., s. 449.

Olur meclisinde tekellümde âciz
Nizâmî vü Câmî olursa muhâtıb / Süheylî⁵¹
Nizâmî ve Câmî (onun) meclisinde muhatabı olsa konuşmaktan aciz olur(lardı).

Bâg-ı inşâsında berg-i huşki magz-ı Nergisi
Mahzen-i nazmında bir derbânı tab'-ı Gencevî / Gâlib⁵²
Düzyazı sahasında Nergisi'nin özü (bir) kuru yaprak, şiir alanında Genceli'nin yeteneği bir kapıcı (gibidir.)

Sonuç

Osmanlı şairleri kendilerini veya beğendikleri bir şairi övmek istediklerinde daha önce yaşamış meşhur şairlerle kıyaslamalar yaparlar. Yapılan bu mukayeselerde kendisinden söz edilen şairlerden biri Genceli Nizâmî'dir.

Genceli Nizâmî'yi büyük şairler silsilesi içerisinde saymışlar, edebiyat âlemine üstat bir şair olarak konumlandırmışlardır.

Divan şiirinde âşık rolündeki şairin kendini Mecnun veya Ferhat ile kıyaslaması yaygın bir durumdur. Bu değerlendirmelerde kendilerini, Mecnun ile aynı, eşit veya daha üst seviyede görmüşlerdir. Edebî gelenekte var olan bu durumun Osmanlı şairleri ile Genceli Nizâmî arasında da varlığı bu yazıda tespit edilmiştir.

Kaynakça

- AKKUŞ, Metin: *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası: Edebi Türler ve Tarzlar*, Fenomen Yayınları, Erzurum, 2007.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı: *Ahmed-i Yesevî'nin Rumelili Bir Takipçisi Üsküplü Atâ, Tuhfetü'l-Uşşâk*, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2006.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı: *Üsküdarlı Sırrî, Hikâye-i Garibü'l-Âsâr*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2017.
- AKÜN, Ömer Faruk: "Divan Edebiyatı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul, 1994, s. 389-427.
- AKYÜZ, Kenan v.d.: *Fuzûlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.
- ASLAN, Üzeyir: *XVII. Yüzyıl Şairi Besnilî Nehcî Dede (1616-1680?) ve Divanı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2012.
- AWAD İBRAHİM, Mohamed L.: *Feridî ve Divânı (İnceleme-Metin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2010.
- AYÇİÇEĞİ, Bünyamin: *Behiştî Ahmed, İskender-nâme*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2018.
- AYDIN, Abdullah: "Divan Şairlerine Göre Divan", *Klasik Türk Edebiyatının Ses ve Anlam Dünyası Sempozyumu -Haluk İPEKTEN Anısına-*, 10-11 Ekim 2019, Düzce Üniversitesi Yayınları, Düzce, 2020, s. 463- 494.
- AYNUR, Hatice: *15. yy. Şairi Çâkerî ve Divânı*, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1999.
- BABÜR, Yusuf: *Nihâlî, Fethiyye-i Yemen Mesnevisi (Giriş- İnceleme- Transkripsiyonlu Metin- Dil İçi Çeviri ve Tıpkıbasım)*, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi: Erzincan, 2016.

⁵¹ Harmancı, a.g.e., s. 64.

⁵² İsmail Yıldırım, *Fındıklı İsmet Efendi'nin Tekmiletü's-Şakâ'ik fi Hakkı Ehli'l-Hakâ'ik'i (İnceleme-Metin-Dizin)*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kırıkkale, 2018, s. 342.

- BAYRAM, Asuman: *Firakî, Husrev ü Şîrin*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2017.
- CANIM, Rıdvan: *Latîfî Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.
- DEMİREL, Gamze: *18. Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Divânı: İnceleme- Tenkitli Metin- Tahlil*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Elazığ, 2005.
- EKMEKÇİ, Güneş: *XVI. Yüzyıl Diyarbakır Şairleri*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2008.
- ERDOĞAN, Mustafa: *Bursalı Rahmî ve Divânı*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2011.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki: *Şeyh Galib, Hüsn ü Aşk*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2019.
- GÜLHAN, Abdülkerim: *Hakanî Mehmet Bey Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divânının Tenkitli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 1996.
- HARMANCI, M. Esat: *Süheylî Ahmed bin Hemdem Kethudâ- Divân*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.
- KALKIŞIM, Muhsin: *Şeyh Gâlib Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1994.
- KANAR, Mehmet: "Nizâmî-i Gencevî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 33, İstanbul, 2007, s. 183- 185.
- KARAKÖSE, Saadet: *Nev'î-zâde Atâyî Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Malatya, 1994.
- KARAYAZI, Nurgül: *Ahmed Yârî (17 yy.), Yârî Divânı (İnceleme- Metin- Tıpkıbasım)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2013.
- KAZAN, Şevkiye: "Hâmîdî-zâde Celîlî ve Gazelleri", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, S. 2/4, Fall, 2007, s. 465- 494.
- KIRBIYIK, Mehmet: *Kâtib-zâde Sâkıb Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2010.
- KURTOĞLU, Orhan: *Bosnalı Âsım Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2018.
- KUTLUK, İbrahim: *Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şuarâ*, C. 1, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989.
- KÜÇÜK, Sabahattin: *Bâkî Divânı Tenkitli Basım*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankar, 1994.
- ÖZDEMİR, Fatih Mehmet: *Servet Divânı (İnceleme-Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla: *Osmanlı Şiir Antolojisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2004.
- TARLAN, Ali Nihat: *Zâtî Divanı(Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı*, C. II, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1970.
- TARLAN, Ali Nihat: *Hayâlî Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1992.
- TARLAN, Ali Nihat: *Necatî Beg Divanı*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1997.
- ÜST, Sibel: *Edirneli Nazmî Divânı (İnceleme-Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, 2012.
- ÜSTÜNER, Kaplan: "Divan Şairlerinin Mecnun'a Üstünlük İddiaları", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 15, Mayıs, 2007, s 151- 164.
- ÜZGÖR, Tahir, *Türkçe Divân Dîbâceleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
- YELTEN, Muhammet: *Nev'îzade Atayı, Sohbetü'l-Ebkar*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, (Tarihsiz).
- YENİKALE, Ahmet: *Sünbül-zâde Vehbî Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Kahramanmaraş, 2012.
- YILDIRIM, İsmail, *Fındıklılı İsmet Efendi'nin Tekmiletü's-Şakâ'ik fi Hakkı Ehli'l-Hakâ'ik'i (İnceleme-Metin-Dizin)*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kırıkkale, 2018.

Extended Abstract

Genceli Nizami According To Ottoman Poets

The literary accumulation that starts with conversion of Turks to İslam is termed for the most part Divan literature. In this accumulation it was efficient to call divan for works that composed of selected poems. On the other hand in history of Turkish literature names like Old Turkish Literature, Classic Turkish Literature and Islamic Turkish Literature are used. Because most part of the literary period mentioned was under the rule of Ottoman state it is seen more appropriate that this literature is called Ottoman Literature, the poets in this literature is called Ottoman poets.

In Ottoman boundaries it was occurred a great literature and the poets committed to paper more outstanding works than Persian Literature which they come under the influence of once upon a time. Thirty-three gazels which was said Ali Şir Nevâyî sent to Ahmet Paşa, of contributed greatly to this rising adventure of Ottoman Literature. This situation which can be said to be an old example of distance education, indicates that communications with the literatures in the east of the Ottoman borders continues. In the later years mutual interaction hold on. One of the poets who influenced Ottoman poets positively is Genceli Nizâmî.

The poet who is known as Genceli Nizâmî or Nizâmî-i Gencevî, what is known about the life of the poet is very restricted. It is estimated that Nizâmî was born between the years 535-540 (1141-1145). UNESCO declared the year 1991, which coincides with the 850th anniversary of the poet's birth, as the year of Nizâmî, based on the date of 1141. He was a child of Turkish father and Kurdish mother. Because his father moved on Ganja, it is accepted that Nizâmî was born in Ganja. On the other hand some reference books are mentioned that his birth place was Qom or Tafresh. He received very good education in Ganja. He took classes of language, literature, astronomy, philosophy, geography, medicine and math. He was also interested in music. In some reference books it is put into words that he knew Persian, Arabic, Pahlavi, Syriac, Hebraic, Aarmenian, Georgian except Turkish.

Genceli Nizâmî passed away in his sixties in Ganja. It has been estimated that his date of death was between the years 597/1201- 511/1214. The poems of the poet were gathered together under the name of Gencine-i Gencevî. In addition, there is his hamse which bring him a well-deserved reputation. His hamse comprise of these mesnevi: Mahzenü'l- Esrâr, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, Heft Peyker (Behrâmnâme), İskendernâme.

Genceli Nizâmî were followed especially because he is a poet of hamse by Ottoman poets.

Gazel was given particular importance in comparison with the other poetry form in Classic Turkish Literature. It was effective to priorities gazel to call Divan Literature to the literature mentioned. Because in order for a work to be called a divan, it is necessary to have a section of gazels. If a work has only chapter of gazels, it is accepted as divan even so. Ali Şir Nevâyî said that when

a divan was composed, if there was no sagaciously gazel in it and advising couplet in a gazel, and if the divan was written in this way, it would be useless and wasted effort. For his reason, the field of gazels has always been attractive to divan poets, and literary competitions have been mostly held in this field.

In the content of the form gazel that was given particular importance, is usually handled an issue of love. The divan poet takes the side of the lover and identifies himself with the lover in the subject of love, in which the lover, beloved one and rival types are at the forefront. The poet who involves himself into his poem with his role of lover, evaluate on his position in the field of love. In these evaluations, the benchmark measure is the heroes of love just as Mecnun, Ferhat and Kerem whose cost general cultural accumulation. Especially the claims of superiority that is made over Mecnun are of remarkable size.

The poets of divan located themselves level of below, equal or superior from the point of view devotion. The comparisons which the poets of divan make with the heroes of love are also seen among the poets of divan. In this study, the comparisons between Genceli Nizâmî and themselves has been examined by the Ottoman poets and has been shared what the poets think about Genceli Nizâmî.

It is a common situation that the poet who is in role of lover, compares himself with Mecnun or Ferhat in poem of divan. In these evaluations they have been seen themselves in level of below, equal or superior with Mecnun. It has been determined that this situation which exist in literary tradition, also exist between Ottoman poets and Genceli Nizâmî in this study.

The poets of divan sometimes only contented with giving information about Genceli Nizâmî. However, most of the time the poets tried to compare them with their own poetic talents. In these comparisons, the poets claimed that they were sometimes lower and sometimes higher than Genceli Nizâmî. There are also poets who said that they were equal with Nizâmî.